

Independent Evaluation Commission for assessing the integrity of candidates
for the position of member in the self-administration bodies of judges and prosecutors

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția
de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

Versiunea depersonalizată pentru publicare

*Decizia nr. 44 din 4 iulie 2023 cu privire la candidatura dlui Vasile PLEVAN,
Candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Procurorilor*

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor („Comisia”) a deliberat în privat la 29 mai, 14 iunie și 4 iulie 2023. Membrii participanți au fost:

1. Herman von HEBEL
2. Victoria HENLEY
3. Nadejda HRIPTIEVSCHI
4. Vitalie MIRON
5. Tatiana RĂDUCANU
6. Nona TSOTSORIA

Comisia emite următoarea decizie, care a fost adoptată în aceea dată:

I. Procedura

Vasile PLEVAN, care actualmente deține funcția de adjunct interimar al Procurorului-șef al Procuraturii Anticorupție („candidatul”), s-a aflat pe lista candidaților remisă de Consiliul Superior al Procurorilor în adresa Comisiei la 7 aprilie 2022, actualizată la 13 ianuarie 2023, pentru evaluarea în vederea ocupării funcției de membru al Consiliului Superior al Procurorilor.

În martie 2014, candidatul a fost numit în funcția de procuror în cadrul Procuraturii raionului Strășeni. [REDACTED]

[REDACTED] Din 2019 până în octombrie 2022, candidatul a fost procuror în cadrul Procuraturii Anticorupție. La 24 octombrie 2022, candidatul a fost numit în funcția de adjunct interimar al Procurorului-șef al Procuraturii Anticorupție.

La 21 iunie 2022, Comisia a trimis candidatului un chestionar privind integritatea etică pentru a fi completat în mod voluntar și returnat Comisiei până la 5 iulie 2022. Candidatul a transmis Comisiei chestionarul completat la 5 iulie 2022.

La 23 ianuarie 2023, Comisia a trimis candidatului o solicitare pentru completarea și depunerea, până la 30 ianuarie 2023, a Declarației de avere și interese personale pentru ultimii cinci ani, în conformitate cu prevederile art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare „Legea nr. 26/2022”). Declarația include, de asemenea, lista persoanelor apropiate din sistemul judecătoresc, al procuraturii și în serviciul public, așa cum

prevede același articol. Candidatul a transmis Comisiei declarația completată la 30 ianuarie 2023. Comisia a obținut informații din numeroase surse pentru a evalua integritatea financiară și etică a candidatului. Sursele din care s-au obținut informații cu privire la candidații evaluați au inclus, în general, Autoritatea Națională de Integritate, Serviciul Fiscal de Stat, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, instituții financiare, instituții publice, surse deschise precum rețelele de socializare și reportajele jurnalistice de investigație și rapoartele membrilor societății civile. Nu toate sursele au furnizat informații referitoare la fiecare candidat și nu toate informațiile furnizate de surse cu privire la candidat au fost pertinente pentru evaluarea Comisiei. A fost verificată veridicitatea și relevanța tuturor informațiilor primite.

În cazul în care au fost depistate probleme din declarația candidatului, chestionarul privind integritatea etică și din informațiile colectate, acele probleme au fost abordate în întrebările scrise adresate candidatului și în timpul audierilor în ședință publică.

Comunicarea scrisă cu candidatul:

La 10 aprilie 2023, Comisia a trimis candidatului o solicitare de clarificare a informațiilor, care conținea nouă întrebări, inclusiv 31 subîntrebări și 19 solicitări de documente suplimentare. Candidatul a răspuns în termenul solicitat, la 14 aprilie 2023, la toate întrebările și a furnizat majoritatea documentelor solicitate. Candidatul a comunicat informații suplimentare la 19 aprilie 2023.

La 28 aprilie 2023, Comisia a trimis a doua rundă de patru întrebări, inclusiv șapte subîntrebări și cinci solicitări de documente suplimentare, pentru a elucida unele aspecte apărute în cadrul evaluării. Candidatul a răspuns în termenul solicitat, la 3 mai 2023, la toate întrebările și a furnizat majoritatea documentelor solicitate.

La 5 mai 2023, Comisia a trimis a treia rundă de două întrebări, inclusiv 10 subîntrebări și șapte solicitări de documente suplimentare, pentru a elucida unele aspecte care au apărut în cadrul evaluării. Candidatul a răspuns în termenul solicitat, la 11 mai 2023, la toate întrebările și a furnizat majoritatea documentelor solicitate.

La 16 mai 2023, Comisia a trimis a patra rundă de întrebări, care a constat dintr-o întrebare, inclusiv patru subîntrebări, una dintre care conținea o solicitare de documente suplimentare. Candidatul a răspuns în termenul solicitat, la 17 mai 2023, și nu a prezentat documentul solicitat.

La 18 mai 2023, Comisia a trimis a cincea rundă de două întrebări, , inclusiv cinci subîntrebări, trei dintre care conțineau solicitare de documente suplimentare. Candidatul a răspuns în termenul solicitat, la 22 mai 2023, la toate întrebările și a prezentat unu document.

În urma cererii candidatului, la 23 mai 2023 candidatului i s-a acordat acces la materialele evaluării conform art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022.

La 29 mai 2023, candidatul a participat la audieri în ședința publică a Comisiei.

În baza cererii candidatului, conform art. 12 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, Comisia a decis să desfășoare o parte din audieri în ședință închisă și a desfășurat audierea candidatului în ședință închisă.

La 6 iunie 2023, Comisia a trimis candidatului a șasea rundă de una întrebare și patru subîntrebări, care conțineau trei solicitări de documente suplimentare. Această rundă de întrebări s-a referit la o petiție recepționată de Comisie la 22 mai 2023, cu doar trei zile înainte de data inițială a audierii, de la președintele și vice-președintele Partidului politic „Partidul Schimbării”. Petiția s-a referit la presupusa neexecutare a Încheierii Curții Supreme de Justiție privind ajustarea terenului Hotelului „Național” din mun. Chișinău și presupusa tentativă de demolare ilegală a acestui hotel. Candidatul a răspuns la întrebare în termenul solicitat, la 9 iunie 2023, însă nu a prezentat documentele solicitate, întrucât, potrivit lui, cauza mai este pendinte la judecătorul de instrucție și el nu avea dreptul să furnizeze Comisiei materiale cauzei.

La 13 iunie 2023, Comisia a trimis candidatului a șaptea rundă de una întrebare și una subîntrebare, pentru a elucida unele aspecte care au apărut în cadrul evaluării, în special cu referire la cauza privind Hotelul „Național”. Candidatul a răspuns la întrebare în termenul solicitat, la 13 iunie 2023 și a oferit extrase dintr-un document.

La 13 iunie 2023, Comisia a trimis o întrebare autorilor petiției, care au confirmat că această cauză este actualmente pendinte la un judecător de instrucție.

Având în vedere procedurile pendinte în cazul Hotelului ”Național”, Comisia a decis să nu abordeze acest subiect în prezenta decizie.

II. Cadrul normativ privind evaluarea

Evaluarea de către Comisie a integrității candidaților constă în verificarea integrității etice și a integrității financiare a acestora (art. 8 alin. (1) din Legea nr. 26/2022).

Conform art. 8 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de *integritate etică* dacă:

- a) nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;

- b) în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr. 82/2017;
- c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

O serie de versiuni ale codurilor de etică au fost aplicabile procurorilor în perioada de timp cuprinsă de evaluare. Codurile au fost: *Codul de etică al procurorului*, aprobat prin Ordinul Procurorului General nr. 303/35 din 27 decembrie 2007, *Codul de etică al procurorului*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 12-3d-228/11 din 4 octombrie 2011, *Codul de etică și conduită al procurorului*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 12-173/15 din 30 iulie 2015 și *Codul de etică al procurorilor*, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr. 4 din 27 mai 2016, modificat prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr. 1 din 22 februarie 2019.

Avizul nr. 13 (2018) al Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) privind „Independența, responsabilitatea și etica procurorilor”, adoptat la 23 noiembrie 2018 („CCPE (2018) Op. nr. 13”) oferă îndrumări suplimentare.

Conform art. 8 alin. (4) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de *integritate financiară* dacă:

- a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație;
- b) Comisia constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 prevede că evaluarea candidaților include o verificare a averii persoanelor apropiate ale candidaților, astfel cum sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor prevăzute la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

Conform art. 8 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia verifică:

- a) respectarea de către candidat a regimului fiscal în partea ce ține de achitarea impozitelor la folosirea mijloacelor și veniturilor rezultate din proprietatea deținută, precum și a veniturilor impozabile, și în partea ce ține de achitarea drepturilor de import și drepturilor de export;
- b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;
- c) modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a persoanelor specificate la art. 2 alin. (2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri;

- d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin. (2);
- e) dacă există sau nu contracte de împrumut, credit, leasing, asigurare sau alte contracte care pot asigura beneficii de ordin financiar, în care candidatul, persoana specificată la art. 2 alin. (2) sau persoana juridică în care aceștia au calitatea de beneficiari efectivi este parte contractantă;
- f) dacă există sau nu donații în care candidatul sau persoana specificată la art. 2 alin. (2) are statut de donatar sau de donator;
- g) alte aspecte relevante pentru clarificarea originii averii candidatului și pentru justificarea acesteia.

În aprecierea criteriilor aferente integrității etice și integrității financiare și în luarea deciziilor cu privire la acestea, Comisia nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv (art. 8 alin. (6) din Legea nr. 26/2022). Comisia apreciază materialele acumulate cu privire la candidați după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale, complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisie (art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022).

Se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele menționate mai sus, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată (art.13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022). După cum se menționează în Raportul Comisiei de la Veneția cu privire la verificarea integrității judecătorilor și procurorilor în Kosovo, „Într-un sistem de verificări prelabile de integritate, decizia de a nu recruta un candidat poate fi justificată în caz de simplă îndoială, pe baza unei evaluări a riscurilor. Cu toate acestea, decizia de a evalua negativ un deținător actual al postului ar trebui să fie legată de un indiciu de încălcare a legii, de exemplu avere inexplicabilă, chiar dacă nu poate fi dovedit dincolo de orice îndoială că această avere provine din surse ilegale”. Totodată, „În alte investigații, cum ar fi verificarea mai largă a integrității, sarcina probei se va realiza pe baza balanței probabilităților”. Comisia de la Veneția, CDL-AD(2022)011-e, Kosovo - Opinia referitoare la documentul de concept privind verificarea integrității judecătorilor și procurorilor și proiectul de amendamente la Constituție, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 131-a sesiune plenară (Veneția, 17-18 iunie 2022), §§10,9.

Inversarea sarcinii probei către candidat, odată ce organul de evaluare a identificat probleme de integritate, a fost considerată admisibilă de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, chiar și în verificarea integrității judecătorilor în exercițiu care își pot pierde funcțiile sau pot fi sancționați în alt mod ca consecință a evaluării. În cauza *Xhoxhaj contra Albaniei*, nr. 15227/19, §352, 31 mai 2021, Curtea a afirmat că „nu este per se arbitrar, în sensul dreptului la un proces echitabil „civil” conform articolului 6 § 1 din Convenție, ca sarcina probei să revină reclamantului în procedura de verificare a integrității după ce CIC [Comisia Independentă de Calificare] a pus la dispoziție constatările preliminare rezultate în urma încheierii anchetei și a dat acces la probele din dosarul cauzei”.

În temeiul art. 5 alin. (1) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, aprobat la 2 mai 2022 în temeiul Legii nr. 26/2022 (în continuare „Regulament de evaluare”), numai dacă un candidat întrunește pe deplin toți indicatorii, așa cum sunt definiți în art. 8 alin. (2) – (5) din Legea nr. 26/2022, se consideră că acesta corespunde criteriilor de „integritate etică și financiară”.

III. Evaluarea candidatului

În timpul audierii, candidatul a fost întrebat despre următoarele aspecte financiare și etice:

1. Încălcarea etică privind investigarea unui caz penal de pretins viol

a. Faptele

În aprilie 2015, Secția urmărire penală a unui Inspectorat de Poliție a înregistrat o plângere din partea mamei unei victime, cu privire la o serie de pretinse violuri asupra fiicei sale, comise de tatăl victimei în perioada septembrie 2014 – martie 2015.

La 30 aprilie 2015, ofițerul de urmărire penală din cadrul acestei secții a Inspectoratului de Poliție a încheiat cercetarea preliminară și a emis un raport cu propunere de neîncepere a urmăririi penale (în continuare ”raportul din 30 aprilie 2015”), întrucât fapta nu întrunea elementele infracțiunii. Acest raport conține descrierea declarațiilor victimei, exprimate prin gesturi cu ajutorul mamei. Victima a declarat că frații ei erau acasă atunci când ea era abuzată sexual de tatăl ei, doar că se aflau în altă odaie și ea nu știe dacă ei au văzut sau au auzit ce se întâmpla. Raportul mai face referință la declarația mamei victimei, care a indicat că

Concluzia raportului din 30 aprilie 2015, de a nu începe urmărirea penală, s-a bazat pe următoarele:

1. Raportul de expertiză medico-legală din 22 aprilie 2015 (în continuare „Raportul de expertiză din 22 aprilie 2015”),

[REDACTED]

2. Acțiunile tatălui victimei nu au întrunit elementele infracțiunii de viol, fapt ce exclude urmărirea penală.

Raportul din 30 aprilie 2015 a fost aprobat prin ordonanța procurorului din 3 mai 2015. Potrivit acestei ordonanțe, urmărirea penală nu a fost inițiată deoarece „faptele invocate în plângerea mamei victimei nu și-au găsit o confirmare obiectivă, iar alte probe ce ar dovedi contrariul [concluziei ofițerului de urmărire penală] este imposibil de acumulat”. Ordonanța procurorului conține descrierea declarațiilor victimei, [REDACTED], reiterând faptele prezentate în raportul din 30 aprilie 2015. Această ordonanță a făcut referință la o declarație a medicului de familie [REDACTED]. Aceasta s-a mai bazat pe concluzia Raportului de expertiză din 22 aprilie 2015 [REDACTED].

Ordonanța din 3 mai 2015 a fost anulată de ordonanța procurorului ierarhic superior din 29 decembrie 2015 (prim adjunct al Procurorului General) și cazul a fost remis pentru efectuarea cercetărilor suplimentare. Ordonanța procurorului ierarhic superior face referință la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare „Curtea”), inclusiv hotărâri pronunțate împotriva Republicii Moldovei, privind obligațiile pozitive ale statelor, inerente în Articolul 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (în continuare „Convenția”), de a asigura cercetarea eficientă a cazurilor de violență comisă de persoane fizice. Un accent deosebit a fost pus pe obligația de a cerceta eficient infracțiunile de natură sexuală și de a-i pedepsi pe cei care comit astfel de infracțiuni. Procurorul ierarhic superior a indicat că prin semnarea ordonanței din 3 mai 2015, procurorul a acționat „contrar prescripțiilor Curții Europene relevante”.

Procurorul ierarhic superior s-a bazat pe următoarele omisiuni ca bază pentru anularea ordonanței procurorului din 3 mai 2015:

- În ordonanță nu au fost abordate unele din circumstanțele faptice care puteau fi examinate sub aspectul acțiunilor violente cu caracter sexual;
- Medicul care a examinat victima [REDACTED] nu a fost identificat și audiat;
- Medicul legist care a efectuat expertiza din 22 aprilie 2015 nu a fost audiat [REDACTED];
- Nu a fost dispusă efectuarea expertizei [REDACTED]

[REDACTED]

Procurorul ierarhic superior a conchis că procurorul „la adoptarea hotărârii de refuz în pornirea urmăririi penale din 3 mai 2015, a apreciat necorespunzător circumstanțele cazului, a admis erori de drept și de fapt, ceea ce l-a lipsit de obiectivitate [pe procuror] în aprecierea situației de fapt și care exclude caracterul legal al hotărârii procesuale în cauză”.

La 22 aprilie 2016, un ofițer de urmărire penală din cadrul Secției urmărire penală a Inspectoratului de Poliție a emis din nou un raport cu propunere de neîncepere a urmăririi penale a presupusului viol. Acest raport este aproape identic cu raportul din 30 aprilie 2015. În timpul cercetării suplimentare, a fost audiată din nou mama victimei. Aceasta și-a repetat declarațiile anterioare cu privire la acest caz și a reafirmat că [REDACTED]. În plus, raportul făcea referire la o declarație suplimentară a unei rude apropiate a familiei victimei, care afirma faptele din acest caz. S-a făcut din nou referire la faptul că frații victimei se aflau acasă, dar într-o altă odaie, iar victima nu știa dacă ei au văzut sau auzit ce se întâmpla. În raport se mai face referire la faptul că la 25 ianuarie 2016, mama victimei și-a schimbat declarația anterioară privind presupusul viol și, susținând, în schimb, că făcuse declarații false împotriva soțului ei în 2015 atunci când a depus plângerea la organul de urmărire penală, deoarece avea scopul „să-i facă rău soțului”. În timpul audierii, medicul de familie a confirmat că [REDACTED].

Adițional, Raportul din 22 aprilie 2016 face referire la faptul că în februarie 2016, a fost solicitată efectuarea unei expertize [REDACTED], în cadrul procesului penal. [REDACTED] (în continuare “Raportul de expertiză din februarie 2016”), [REDACTED]

La 4 mai 2016, candidatul a refuzat inițierea urmăririi penale reiterând afirmațiile din Raportul ofițerului de urmărire penală din 22 aprilie 2016. Ordonanța din 4 mai 2016 face referire la declarațiile victimei, ale mamei sale, ale medicului de familie, dar și la Raportul de expertiză din 22 aprilie 2015. Ordonanța a reiterat conținutul exact al ordonanței din 3 mai 2015, adăugând o referință la Raportul de expertiză din februarie 2016. Ordonanța din 4 mai 2016 a concluzionat că nu au fost întrunite elementele infracțiunii și că dosarul penal trebuia clasat deoarece:

[REDACTED]

Ordonanța din 4 mai 2016 a fost menținută de ordonanța procurorului ierarhic superior din 24 noiembrie 2017. La 2 februarie 2018, judecătorul de instrucție a anulat ordonanțele din 4 mai

2016 și 24 noiembrie 2017. Ulterior, la 15 februarie 2018, a fost pornită urmărirea penală pe pretinsului viol al victimei. La [REDACTED] 2021, [REDACTED] tatăl victimei a fost condamnat la 17 ani privațiune de libertate [REDACTED]. Cauza este actualmente pendinte [REDACTED].

În comunicarea scrisă cu Comisia, candidatul a specificat anumite aspecte procesuale ale cauzei și a prezentat documentele pe care le avea la dispoziție. Candidatul a menționat că „pornirea urmării penale, nu reprezintă o acuzație în privința unei persoane, ci o etapă procesuală ce permite, pe un termen nelimitat (nu în 30 zile cum este în cazul unui proces penal) efectuarea mai multor acțiuni de urmărire penală”. La audiere candidatul a confirmat că, cu excepția cazului în care este inițiată o anchetă penală, există un spectru îngust de acțiuni procesuale ce pot fi întreprinse.

În răspunsurile scrise către Comisie, candidatul a menționat că ordonanța sa din 4 mai 2016 s-a bazat pe următoarele probe: declarațiile mamei victimei care a negat faptul violului fiicei sale [REDACTED], acuzându-l pe nedrept pe soțul ei de viol; declarațiile victimei, [REDACTED], care în temeiul art. 90 alin. (3) pct. 1) din Codului procedură penală („CPP”), nu constituiau probe; declarațiile medicului de familie [REDACTED]; declarațiile suspectului, care nega suspiciunile de viol, invocând alibiul că se afla peste hotarele țării, fapt care nu a fost negat nici de către mama victimei; Raportul de expertiză medico-legală [REDACTED].

Candidatului i-a fost solicitat să explice ordonanța din 15 februarie 2018 de începere a urmării penale în contextul ordonanței sale din 4 mai 2016. Candidatul a afirmat că motivul acestor decizii contrare a fost faptul că mama victimei și-a schimbat declarațiile în timpul examinării cazului de judecătorul de instrucție, prin care a susținut, că totuși, fiica ei a fost violată. Mai mult decât atât, în februarie 2018, când dosarul a fost examinat de judecătorul de instrucție, a devenit disponibil Raportul de evaluare [REDACTED] a victimei, efectuată la solicitarea avocatului ei.

La audiere, candidatul a declarat că [REDACTED] nu a avut vreo implicare personală în acest dosar înainte de mai 2016. El a confirmat exactitatea faptelor descrise de Comisie în ceea ce privește prima cercetare preliminară (aprilie - decembrie 2015). Candidatul a mai declarat că presupusul viol a avut loc în anul 2014 și a fost raportat cu un an mai târziu. Candidatul a confirmat că obținerea Raportului de expertiză din februarie 2016, la care a făcut referire în ordonanța sa, a fost una din indicațiile menționate în ordonanța procurorului ierarhic superior din 29 decembrie 2015. Candidatul a mai confirmat că nici Raportul din 22 aprilie 2016 și nici ordonanța sa din 4 mai 2016 nu au conținut informații despre celelalte două indicații date de procurorul ierarhic superior, și anume, cu referire la medicul, care aparent

a examinat victima [REDACTED], precum și despre medicul legist care a efectuat expertiza din 22 aprilie 2015.

Ca răspuns la întrebările Comisiei, candidatul a declarat că toate neajunsurile specificate în ordonanța procurorului ierarhic superior din 29 decembrie 2015 au fost înlăturate înainte ca să emită ordonanța sa din 4 mai 2016. Candidatul a explicat că atât el, cât și procurorul ierarhic superior aveau autoritatea de a da indicații ofițerului de urmărire penală privind desfășurarea oricăror acțiuni de urmărire, în caz de omisiune. În ceea ce privește faptul dacă au fost întreprinse măsuri procesuale în vederea identificării medicului [REDACTED], candidatul a declarat că „din câte îmi amintesc, aceste măsuri au fost întreprinse”. Candidatul a pretins că mama victimei a fost dusă la Spitalul [REDACTED] pentru a identifica medicul [REDACTED]. Candidatul era sigur că informația de la spital, [REDACTED], era inclusă în dosarul penal. Candidatul a declarat că nu-și amintește dacă medicul legist (care a efectuat expertiza din 22 aprilie 2015) a fost interviuat. El a afirmat că „poate că și această acțiune a fost realizată, dar nu pot spune clar da sau nu” și că nu a putut verifica această informație. Candidatul și-ar fi dorit să fi avut acces la dosarul cauzei, pentru a prezenta o copie a acestuia Comisiei.

Candidatul a declarat că nu toate probele referitoare la acest caz au fost menționate în ordonanța sa din 4 mai 2016. Ca exemplu, acesta a explicat faptul că în ordonanță nu s-a menționat că mama victimei și-a retras declarația în ianuarie 2016. De asemenea, acesta a declarat că procurorii ierarhici superiori supraveghează activitatea procurorilor din subordine și că aceștia verifică dosarele și indică dacă lipsesc careva probe. Candidatul a menționat că „ar fi fost bine ca Comisia să aibă acces la toate materialele procesului penal, ca să-și facă o concluzie despre cum a derulat ancheta

Candidatul a fost întrebat dacă avea obligația legală de a aborda toate neajunsurile specificate în ordonanța procurorului ierarhic superior din 29 decembrie 2015 în ordonanța sa din 4 mai 2016. Candidatul a confirmat că este obligatoriu să se respecte indicațiile scrise ale procurorului ierarhic superior (în cazul în care există un dezacord, acesta poate fi contestat). Cu toate acestea, la emiterea unei ordonanțe de refuz de începere a urmăririi penale, acesta nu era obligat să răspundă la fiecare indicație a procurorului ierarhic superior. Candidatul a precizat că ordonanțele procurorului sunt întocmite pe baza probelor și că nu există obligația de a menționa în ordonanță fiecare probă inclusă în dosar. Ofițerii de urmărire iau în considerare toate materialele din dosarul cazului pentru a ajunge la concluzii. Ca răspuns la întrebarea Comisiei dacă ar fi fost rezonabil să se aștepte ca toate rezultatele acțiunilor procesuale, care abordează cele două indicații specifice din ordonanța procurorului ierarhic superior din 29 decembrie 2015 să fi fost reflectate în ordonanța din 4 mai 2016, candidatul a explicat că, într-o ordonanță de refuz a începerii urmăririi penale, nu toate probele sunt reflectate, cu excepția părților care trebuie să fie combătute. Ca exemplu, acesta a menționat că declarațiile presupusului agresor nu au fost incluse, deși acesta a fost interogat. Potrivit candidatului, acest lucru nu ar trebui să fie considerat o omisiune, deoarece ordonanțele procurorului sunt supuse controlului de către un procuror ierarhic superior și un

judecător de instrucție, care au acces la întregul dosar. Candidatul a fost întrebat cum ar fi putut victima să înțeleagă ce acțiuni procesuale au fost efectuate, dacă acestea nu au fost menționate în ordonanță. Candidatul a menționat că victima a avut oportunitatea să viziteze biroul procurorului pentru a se familiariza cu materialele cazului și apoi să depună o contestație.

În apărarea deciziei sale de a nu iniția urmărirea penală, candidatul a susținut că mama victimei a dat declarații contradictorii în timpul celor două cercetări preliminare. [REDACTED]

[REDACTED]. Acesta a mai declarat că [REDACTED], tatăl victimei se afla în străinătate, ceea ce a determinat autoritățile respective să pună la îndoială veridicitatea declarațiilor mamei victimei. Astfel, potrivit candidatului, singura probă disponibilă a fost declarația victimei însăși, [REDACTED]. În acest sens, candidatul a făcut referire la dispozițiile relevante din Codul de procedură penală privind admisibilitatea probelor. [REDACTED]

[REDACTED]. Cu toate acestea, din cauza faptului că tatăl victimei se afla în străinătate în momentul presupusului viol, a devenit imposibil să se stabilească cu exactitate momentul în care a avut loc violul. Candidatul a subliniat că s-a bazat pe dovezile [REDACTED]. Astfel, potrivit acestuia, „s-a luat o decizie pe baza probelor care au fost administrate legal la acel moment” (aprilie - mai 2016). Candidatul a contestat faptul că se știa, la momentul cercetărilor preliminare, că frații victimei ar fi putut cunoaște despre viol. El a susținut că aceste fapte au devenit cunoscute abia în fața judecătorului de instrucție în 2018 și, ca urmare, urmărirea penală a fost extinsă pentru a include aceste probe. Candidatul a concluzionat că, din cauza acestor impedimente și a necesității de a corobora toate probele, organul de urmărire penală nu a fost în măsură să își desfășoare activitatea de investigație mai rapid. Candidatul a subliniat importanța faptului ca victimele cazurilor de viol să ofere informații corecte și veridice.

Candidatului i s-a cerut să explice de ce ordonanța sa din 4 mai 2016 nu face nicio referire la retragerea de către mama victimei, în luna ianuarie a aceluiași an, a declarațiilor sale anterioare, în condițiile în care candidatul a considerat-o ca fiind unul dintre principalele motive pentru refuzul de începere a urmăririi penale. El a reiterat că a inclus în ordonanță doar „probele care trebuiau să fie combătute”. În cele din urmă, candidatul a recunoscut că „dacă includeam aceste declarații, probabil era mult mai întemeiată ordonanța pentru un observator obiectiv”. În ceea ce privește motivul pentru care a descris în detaliu declarațiile mamei victimei deși aceasta le retrăsese, candidatul a precizat că „am lăsat asta pentru că anume aceste probe trebuiau să fie combătute”. Candidatul era convins că probele care fuseseră incluse în ordonanța din 4 mai 2016 erau suficiente pentru a fundamenta concluziile sale privind neînceperea urmăririi penale. În plus,

candidatul era sigur că ordonanța sa va fi examinată de procurorul ierarhic superior și de un judecător de instrucție care vor avea acces la întregul dosar.

În legătură cu schimbarea de către mama victimei, în ianuarie 2016, a declarațiilor sale anterioare, candidatul a fost întrebat în ce măsură a fost luat în considerație faptul că [REDACTED]. La început, candidatul a contestat faptul că ar fi avut loc o serie de presupuse violuri, [REDACTED]. Candidatul a susținut că faptul că [REDACTED], poate fi interpretat din perspective diferite. Este posibil ca mama victimei să fi făcut în mod deliberat declarații false pentru a se răzbuna pe soțul ei, [REDACTED]. Ea ar fi putut minți că victima a fost violată sau că nu a fost violată. De asemenea, candidatul a declarat că mama victimei a venit la secția de poliție împreună cu soțul ei, ținându-l de mână.

Candidatul a declarat că, deși a semnat rechizitoriul și a trimis cazul spre judecare, probele erau neconcludente în ceea ce privește vinovăția acuzatului. Acesta a mai declarat că probele ar fi trebuit să fie analizate în ansamblu. Faptul că [REDACTED], că mama a vrut să se răzbune, [REDACTED], că au existat informații contradictorii [REDACTED] – toate acestea ar trebui luate în considerare.

Candidatul a precizat că dosarele sunt clasate tot timpul, dar sunt reluate atunci când apar noi probe, așa cum s-a întâmplat în acest caz. În ceea ce privește noile probe apărute în 2018, candidatul a menționat că mama victimei și-a schimbat din nou declarația și a susținut că violul a avut loc. În plus, aceasta a prezentat o copie a unui Raport de evaluare [REDACTED] a presupusei victime, care a fost efectuat în afara urmăririi penale, după ce a fost emisă ordonanța candidatului din 4 mai 2016. Acest fapt l-a determinat pe judecătorul de instrucție să anuleze Ordonanțele din 4 mai 2016 și 24 noiembrie 2017. Candidatul a menționat că Procuratura nu a contestat încheierea judecătorului de instrucție, chiar dacă baza probatorie a fost foarte limitată.

De asemenea, candidatul a fost întrebat dacă a dat indicații pentru a-i audia pe frații victimei, care ar fi putut fi martori la presupusul viol, mai ales că mama și-a retras declarația, iar victima nu putea efectiv comunica. Candidatul a confirmat că aceștia nu au fost identificați și audiați. De asemenea, acesta a precizat că procurorul ierarhic superior nu a identificat o astfel de omisiune, altfel ar fi dat indicații pentru a-i audia. Din câte își amintea, aceste informații au devenit disponibile mai târziu, iar frații au fost audiați în cadrul procesului penal pornit în februarie 2018. De asemenea, candidatului i s-a solicitat să explice de ce ruda apropiată, care a coroborat presupusul viol asupra victimei, nu a fost audiată, în special, în cazul în care probele oferite de victimă și de mama acesteia au fost contestate. Candidatul a răspuns că ruda nu a fost un martor direct al presupusului viol și că ar fi putut furniza doar mărturii indirecte, care nu ar fi putut fi luate în considerare. Cu toate acestea, după cum a confirmat candidatul „declarația rudei a fost

folosită ca bază pentru inițierea urmăririi penale”. A fost unul dintre motivele pentru [...] inițierea urmăririi penale: în urma declarațiilor ei – dosarul penal a fost pornit”.

Ca răspuns la întrebarea Comisiei cu privire la reprezentarea legală a mamei victimei, candidatul a declarat că aceasta nu a avut un reprezentant legal în timpul investigațiilor preliminare. Se pare că victima a fost reprezentată de un avocat începând cu toamna anului 2017, când dosarul se afla la un judecător de instrucție. Deoarece mama victimei a contestat ordonanța din 4 mai 2016 în noiembrie 2017, candidatul a presupus că aceasta nu a fost notificată cu privire la ordonanța sa în termenul de 15 zile prevăzut de lege.

În ceea ce privește Raportul de evaluare [REDACTED], candidatul a confirmat că acesta a fost efectuat orientativ în octombrie 2017, la cererea familiei victimei. Raportul de evaluare [REDACTED] contrazicea rezultatele Raportului de expertiză [REDACTED]. Potrivit candidatului, Raportul de expertiză [REDACTED] avea o valoare probatorie mai mare, deoarece a fost efectuată de un expert, [REDACTED]. Candidatul a explicat că organele de urmărire penală nu ar fi putut dispune efectuarea unei evaluări [REDACTED] la instituții neautorizate, [REDACTED]. Cu toate acestea, o astfel de evaluare poate fi realizată într-o instituție [REDACTED], care dispune de specialiști [REDACTED]. Candidatul a considerat că este „straniu cum un [REDACTED] poate ajunge la o astfel de concluzie, în timp ce ... specialiști în domeniu, atestați [REDACTED] au ajuns la o concluzie total diferită”. Candidatul nu știa dacă procurorul care îl superviza, care a aprobat ordonanța sa din 4 mai 2016 la 24 noiembrie 2017, a avut acces la Raportul de evaluare [REDACTED] din octombrie 2017. Candidatului i s-a solicitat să explice de ce a acordat importanță Raportului de evaluare [REDACTED] în răspunsurile sale scrise către Comisie, dacă acesta nu a avut nicio valoare în comparație cu expertiza [REDACTED]. Candidatul a răspuns că Raportul de evaluare [REDACTED] nu exista în 2016 și că acesta a apărut mai târziu, la judecătorul de instrucție.

De asemenea, candidatul a fost întrebat dacă au fost verificate vreodată înregistrările privind traversarea frontierei, pentru a stabili dacă tatăl victimei a revenit în Republica Moldova în perioada de timp relevantă. Candidatul nu și-a putut aminti dacă aceste informații fuseseră verificate sau dacă fuseseră reflectate în dosarul penal în timpul investigației prealabile. Acesta s-a referit din nou la faptul că nu avea acces la materialele dosarului penal. În ceea ce privește întrebarea dacă aceste informații ar fi putut fi reflectate în ordonanța din 4 mai 2016, deoarece ar fi fost mai fiabile decât declarațiile suspectului sau ale mamei victimei, candidatul a reamintit că nici măcar „declarațiile suplimentare ale mamei, care, la acel moment, a negat actul de viol” nu au fost incluse în ordonanță.

De asemenea, candidatul a explicat că a fost prezent în timpul examinării cazului de către judecătorul de instrucție în februarie 2018 și a explicat motivele, inclusiv temeiurile juridice, pentru ordonanța sa din 4 mai 2016. Ulterior, Procuratura, cu participarea procurorului ierarhic

superior, a reevaluat cazul, inclusiv declarația schimbată a mamei victimei și a decis să continue urmărirea penală fără a contesta încheierea judecătorului de instrucție. Candidatul a declarat că „toate soluțiile au fost raportate și coordonate cu conducătorii mei, procurorii ierarhic superiori. Așa funcționează lucrurile în practică”.

Cu referire la întrebarea dacă a încălcat standardele Curții Europene a Drepturilor Omului, având în vedere ordonanța procurorului ierarhic superior din 29 decembrie 2015, candidatul a declarat că nu a încălcat niciunul dintre principiile Curții. El a explicat că „procesul penal se afla în gestiunea exclusivă a organului de urmărire penală și nu se afla sub controlul unui procuror”. Acesta a mai declarat că „există o delimitare între o cauză penală care este în conducerea procurorului – și pentru care procurorul este responsabil – și un proces penal care este gestionat exclusiv de organul de urmărire penală și el [organul de urmărire penală] înlătură toate neajunsurile”. În consecință, atunci când a primit cazul și a studiat materialele dosarului, a concluzionat că omisiunile constatate de procurorul ierarhic superior, în măsura în care a fost posibil, au fost înlăturate. Acesta a susținut că, dacă ar fi existat o încălcare, dânsul ar fi avut o procedură disciplinară pe acest aspect.

De asemenea, candidatul a fost întrebat dacă ar fi acționat diferit acum. Candidatul a răspuns că, în acest caz, au existat acuzații grave împotriva unei persoane, ceea ce a necesitat prudență maximă. Candidatul a declarat că a respectat toate indicațiile care existau la momentul respectiv.

b. Cadrul normativ

Conform art. 8 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de *integritate etică* dacă:

- a) nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial.

Codul de etică și conduită al procurorului, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 12-173/15 din 30 iulie 2015 era aplicabil candidatului la momentul respectiv.

Conform prevederilor pct. 2 din Codul de etică și conduită al procurorului din 30 iulie 2015, procurorul reprezintă autoritatea publică care, în numele societății și al interesului public, asigură aplicarea legii, ținând cont de drepturile persoanei și eficiența justiției.

Pct. 6.1. se referă la principiul legalității. Conform pct. 6.1.4. procurorul trebuie să respecte drepturile și interesele legitime ale părților și participanților la proces, persoanelor fizice și juridice.

Pct. 6.2. se referă la principiul independenței. Conform pct. 6.2.1, procurorul trebuie să-și exercite

atribuțiile în mod independent, imparțial, onest, ireproșabil, dând dovadă de o înaltă ținută morală și maximă corectitudine și să contribuie la realizarea eficientă și efectivă a actului de justiție. Independența nu este un privilegiu sau o prerogativă conferită procurorilor în interes personal, ci o garanție a unei justiții echitabile, imparțiale și efective, care protejează interesul public și privat în societate. Conform pct. 6.2.3, procurorul trebuie, în luarea deciziilor, inclusiv a celor discreționare, să acționeze în mod independent și imparțial în conformitate cu legea, respectând prevederile prezentului Cod și ale tuturor actelor departamentale și interdepartamentale. Conform pct. 6.2.4, procurorul trebuie să ia decizii bazate pe evaluarea imparțială și obiectivă a probelor, ținând cont de toate circumstanțele pertinente ale cauzei, să-și îndeplinească atribuțiile fără teamă, favoritism sau prejudecăți.

Pct. 6.3. se referă la principiul integrității. Conform pct. 6.3.1., procurorul trebuie să respecte cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate pentru a asigura încrederea societății în procuratură.

Conform art. 5 alin. (2) al Regulamentului de evaluare al Comisiei, la evaluarea conformității candidatului cu criteriul de integritate etică, Comisia poate lua în considerare seriozitatea sau gravitatea, contextul adiacent și premeditarea asociată oricărui incident de integritate etică și, în cazul incidentelor minore, dacă a existat o perioadă de timp suficientă fără incidente ulterioare. La determinarea gravității, Comisia va lua în considerare toate circumstanțele, care să cuprindă, dar fără a se limita, la următoarele:

- a) dacă incidentul a fost un eveniment singular;
- b) lipsa unor prejudicii sau producerea de prejudicii nesemnificative în adresa intereselor private sau publice (inclusiv încrederii publice) – cum ar fi o încălcare obișnuită a regulamentului rutier;
- c) sau care nu este perceput de către un observator obiectiv drept atitudine lipsită de respect față de ordinea socială care decurge din nerespectarea regulilor și regulamentelor.

Conform art. 8 alin. (6) din Legea nr. 26/2022, în aprecierea criteriilor prevăzute la alin. (2) – (5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv.

Conform art. 51 alin. (3) din Codul de procedură penală (în vigoare în 2016), la exercitarea atribuțiilor sale în procesul penal, procurorul este independent și se supune numai legii. El, de asemenea, execută indicațiile scrise ale procurorului ierarhic superior privind înlăturarea încălcărilor de lege și omisiunilor admise la efectuarea și/sau la conducerea urmăririi penale.

Conform art. 255 alin. (1) din Codul de procedură penală (în vigoare în 2016), în desfășurarea procesului penal, organul de urmărire penală, prin ordonanță, dispune asupra acțiunilor sau măsurilor procesuale în condițiile prezentului cod. Alin. (2) al aceluiași articol prevede că ordonanța trebuie să fie motivată și să cuprindă: data și locul întocmirii, numele, prenumele și calitatea persoanei care o întocmește, cauza la care se referă, obiectul acțiunii sau măsurii

procesuale, temeiul legal al acesteia și semnătura celui care a întocmit-o. Ordonanța nesemnată de persoana care a întocmit-o nu are putere juridică și se consideră nulă. Dacă organul de urmărire penală consideră că este cazul să fie luate anumite măsuri, face propuneri motivate în ordonanță.

Conform art. 274 alin. (5) din Codul de procedură penală (în vigoare în 2016), în cazul în care procurorul refuză pornirea urmăririi penale, el confirmă faptul prin ordonanță motivată și anunță despre aceasta, într-un termen cât mai scurt posibil, dar nu mai mare de 15 zile, persoana care a înaintat sesizarea. Conform alin. (6) al aceluiași articol, ordonanța de a refuza începerea urmăririi penale poate fi atacată, prin plângere, în instanța judecătorească, în condițiile art. 313.

În conformitate cu Articolul 1 din Convenție, Înaltele Părți Contractante au obligația de a asigura tuturor persoanelor aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Convenție. coroborate cu Articolul 3 cere ca statele să întreprindă măsuri pentru a asigura că persoanele aflate sub jurisdicția lor nu sunt supuse relexor tratamente, inumane sau degradante, inclusive relexor tratamente aplicate de persoane fizice. (*M.C. c. Bulgariei*, nr. 39272/98, § 149, ECHR 2003XII, *A. c. Regatului Unit*, hotărârea din 23 septembrie 1998, *Rapoarte de hotărâri și decizii* 1998-VI, p. 2699, § 22; *Z și alții c. Regatului Unit* [GC], nr. 29392/95, §§ 73-75, ECHR 2001-V; și *E. și Alții c. Regatului Unit*, nr. 33218/96, 26 noiembrie 2002). Obligațiile pozitive, conform Articolului 3 al Convenției, impune în primul rând, obligația de a stabili un cadru legislativ și normativ de protecție; în al doilea rând, în anumite circumstanțe bine-definite, obligația de a întreprinde măsuri operaționale pentru a proteja persoane specifice împotriva riscului de tratament contrar acelei prevederi; și, în al treilea rând, obligația de a desfășura o investigație eficientă a acuzațiilor plauzibile de aplicare a unui astfel de tratament (*X și Y c. Țărilor de Jos*, hotărârea din 26 martie 1985, Seria A nr. 91, §§ 22-23; *M. și C. c. României*, nr. 29032/04, §§ 107-11, 27 septembrie 2011; *M.P. și Alții c. Bulgariei*, nr. 22457/08, §§ 108-10, 15 noiembrie 2011; și *Okkalk c. Turciei*, nr. 52067/99, § 54, ECHR 2006 XII (extrase)).

Copiii și alte persoane fizice vulnerabile, în mod special, au dreptul la o protecție efectivă (*A. c. Regatului Unit*, 23 septembrie 1998, § 22, *Rapoarte de hotărâri și decizii* 1998-VI; *M.C. c. Bulgariei*, citat mai sus, § 150). Statele au obligația de a lua măsuri speciale pentru a asigura protecția efectivă a persoanelor vulnerabile împotriva relexor tratamente de care autoritățile au avut sau ar fi trebuit să aibă cunoștință (a se vedea *Z și Alții c. Regatului Unit* [GC], nr. 29392/95, § 73, ECHR 2001-V, *D.P. și J.C. c. Regatului Unit*, nr. 38719/97, § 109, 10 octombrie 2002). Persoanele cu boli mintale sunt considerate a fi deosebit de vulnerabile (*Keenan c. Regatului Unit*, nr. 27229/95, § 111, ECHR 2001-III; *Rivière c. Franței*, nr. 33834/03, § 63, 11 iulie 2006; și *Centrul de Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu c. României* [GC], nr. 47848/08, § 131, ECHR 2014). Curtea a examinat obligația pozitivă a Statelor de a proteja împotriva relexor tratamente, printre altele, în contextul violenței în familie (*T.M. și C.M. c. Republicii Moldova*, nr. 26608/11, 28 ianuarie 2014) și infracțiuni sexuale (*M.C. c. Bulgariei*, citat mai sus).

Pentru a cădea sub incidența Articolului 3, relexor tratamente trebuie să atingă un nivel minim de gravitate. Aprecierea acestui minim este relativă și depinde de toate circumstanțele cazului, cum ar fi durata tratamentului, efectele fizice și psihice și, în anumite cazuri, sexul, vârsta și starea de

sănătate a victimei (*T.M. și C.M. c. Republicii Moldova*, citat mai sus, §35, *V.C. c. Slovaciei*, nr. 18968/07, §§ 101, 8 noiembrie 2011).

În cazul în care o persoană pretinde, din motive plauzibile, că a fost victima unor fapte contrare Articolului 3, acest articol impune autorităților naționale să desfășoare o investigație oficială efectivă pentru a stabili faptele cauzei și pentru a identifica și, dacă este cazul, a pedepsi persoanele responsabile. Această obligație procesuală include cerința de a investiga acuzațiile de rele tratamente administrate de persoane fizice (*S.Z. c. Bulgariei*, nr. 29263/12, § 44, 3 martie 2015).

Pentru a fi „efectivă”, o investigație trebuie să fie adecvată. Autoritățile trebuie să ia măsurile rezonabile pe care le au la dispoziție pentru a obține probe referitoare la infracțiunea în cauză (a se vedea *S.Z. c. Bulgariei*, citat mai sus, § 45). Autoritățile trebuie să facă întotdeauna o încercare serioasă să afle ce s-a întâmplat și nu ar trebui să se bazeze pe concluzii pripite sau nefondate pentru a încheia investigația. (*Bouyid c. Belgiei* [GC], nr. 23380/09, § 123, ECHR 2015). Articolul 3 impune ca investigațiile să fie prompte și să se desfășoare cu o rapiditate rezonabilă. Deși pot exista obstacole sau dificultăți care să împiedice progresul unei anchete într-un anumit caz, un răspuns prompt din partea autorităților în investigarea acuzațiilor de rele tratamente poate fi considerat, în general, ca fiind esențial pentru a menține încrederea publicului în respectarea supremației legii și pentru a preveni orice aparență de complicitate sau toleranță față de acte ilegale. (*Bouyid c. Belgiei* [citat mai sus], §121).

Obligația procesuală prevăzută de Convenție impune ca investigația să fie accesibilă victimelor în măsura în care acest lucru este necesar pentru a le proteja interesele legitime. (a se vedea *Giuliani și Gaggio c. Italiei* [GC], nr. 23458/02, § 303, ECHR 2011 (extrase)). Victimele ar trebui să aibă posibilitatea de a participa efectiv la cercetarea cauzei, sub o formă sau alta, în special având acces la materialele dosarului. În plus, în urma unei investigații, ar trebui să existe o decizie motivată care să asigure publicul interesat că supremația legii a fost respectată. (*Buntov c. Rusiei*, nr. 27026/10, § 125, 5 iunie 2012). Potrivit jurisprudenței Curții, obligația de motivare a hotărârilor nu poate fi înțeleasă ca impunând un răspuns detaliat la fiecare argument. (*Ruiz Torija c. Spaniei*, 9 decembrie 1994, Seria A nr. 303-A, pp. 12-13, § 29). Deși instanțele nu sunt obligate să dea un răspuns detaliat la fiecare argument invocat (*Van de Hurk c. Țărilor de Jos*, 1994, § 61), din hotărâre trebuie să reiasă clar că aspectele esențiale ale cauzei au fost abordate. (*Boldea c. României*, nr.19997/02, § 30, 15 februarie 2007). Decizia motivată este importantă pentru a permite reclamantului să exercite ulterior orice drept disponibil de atac (*Hadjianastassiou c. Greciei*, nr.12945/87, 16 decembrie 1992, § 33, Seria A nr. 252).

Nu există un drept absolut de a obține trimiterea în judecată sau condamnarea unei anumite persoane în cazul în care nu au existat deficiențe din culpă în încercarea de a-i face pe făptuitori să răspundă pentru faptele lor penale (a se vedea *A, B și C c. Letoniei*, nr. 30808/11, § 149, 31 martie 2016, și *M.G.C. c. României*, nr. 61495/11, § 58, 15 martie 2016). Curtea nu este preocupată de acuzațiile de erori sau de omisiuni izolate în cadrul cercetării întrucât nu se poate substitui autorităților naționale în aprecierea faptelor din speță, nici nu poate decide cu privire la

responsabilitatea penală a presupușilor făptași (*M. și C. c. României*, nr. 29032/04, § 113, 27 septembrie 2011). În plus, nu este sarcina Curții să pună sub semnul întrebării liniile de investigație urmate de ofițerii de urmărire sau constatările de fapt făcute de aceștia, cu excepția cazului în care, în mod evident, acestea nu iau în considerare elemente relevante sau sunt arbitrare (*S.Z. c. Bulgariei*, nr. 29263/12, § 50, 3 martie 2015). Cu toate acestea lipsa unei linii de investigație, care se impune în mod evident, poate submina în mod decisiv capacitatea anchetei de a stabili circumstanțele cauzei și identitatea persoanelor responsabile. (*M.N. c. Bulgariei*, nr. 3832/06, § 48, 27 noiembrie 2012).

Obligațiile pozitive ale Statului sunt inerente dreptului la respectarea vieții private conform Articolului 8; aceste obligații pot presupune adoptarea unor măsuri chiar în sfera relațiilor dintre persoane. Deși alegerea mijloacelor pentru a asigura respectarea Articolului 8 în domeniul protecției împotriva actelor comise de persoane private se află, în principiu, în marja de apreciere a Statului, descurajarea eficientă împotriva unor acte grave, cum ar fi violul, care afectează valori fundamentale și aspecte esențiale ale vieții private, necesită dispoziții eficiente în materie de drept penal. (*M.C. c. Bulgariei*, citat mai sus, § 150, *X. și Y. c. Țărilor de Jos*, hotărârea din 26 martie 1985, Seria A nr. 91, pp. 11-13, §§ 23-24 și 27, și *August c. Regatului Unit* (dec.), nr. 36505/02, 21 ianuarie 2003).

Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 13 decembrie 2006 (UN Doc. A/RES/61/106), a fost semnată și ratificată de Republica Moldova la 30 martie 2007 și, respectiv, la 21 septembrie 2010. Prevederile relevante ale acestei Convenții sunt următoarele:

Articolul 15 – Nimeni nu poate fi supus torturii și niciunui fel de pedeapsă sau de tratament crud, inuman sau degradant

2. Statele Părți vor lua toate măsurile legislative, administrative, judiciare sau alte măsuri pentru a preveni ca persoanele cu dizabilități să fie supuse torturii, tratamentelor ori pedepselor crude, inumane sau degradante, în condiții de egalitate cu ceilalți.

c. Motivarea

Comisia trebuie să stabilească dacă un candidat nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial. Comisia trebuie să stabilească dacă un candidat a respectat cerințele Convenției și a aplicat jurisprudența Curții atunci când a examinat cauza penală respectivă.

Urmărirea penală, pe care candidatul a refuzat să o înceapă în mai 2016 se referea la o tânără ■■■■■■■■■■, care a fost victima unui presupus viol comis de tatălui său. Ca răspuns la plângerile mamei victimei, organul de urmărire penală din cadrul unui Inspectorat de Poliție, a

desfășurat două cercetări preliminare în anii 2015 și 2016, fiecare dintre care s-a încheiat cu refuzul de a porni urmărirea penală pe motivul că nu a fost comisă o infracțiune pasibilă de urmărire penală. La 29 decembrie 2015, procurorul ierarhic superior a anulat prima ordonanță din 3 mai 2015 privind neînceperea urmăririi penale și a remis cazul spre cercetare suplimentară. Acest fapt a servit drept bază pentru cea de-a doua cercetare preliminară. Procurorul ierarhic superior a indicat în mod expres organului de urmărire penală să efectueze o expertiză [REDACTED] și să audieze medicii care au efectuat [REDACTED] și examinarea medico-legală în 2015.

Ordonanța procurorului ierarhic superior din 29 decembrie 2015 a făcut referire în mod cuprinzător la obligațiile internaționale ale Republicii Moldova ce rezultă din Convenție, care a intrat în vigoare în Republica Moldova la 12 septembrie 1997. Ordonanța a rezumat nu numai principiile generale subliniate în jurisprudența Curții cu privire la Articolul 3 din Convenție, ci și jurisprudența cu privire la Republica Moldova.

Articolul 3 din Convenție interzice tortura, tratamentul sau pedepsele inumane ori degradante în termeni absoluți – nu sunt posibile excepții sau derogări. Pentru a se încadra în domeniul de aplicare a Articolului 3, relele tratamente trebuie să atingă un nivel minim de gravitate. Gravitatea depinde de circumstanțele fiecărui caz în parte, cum ar fi durata tratamentului, efectele sale fizice sau psihice și, în unele cazuri, sexul, vârsta și starea de sănătate a victimei. Un alt factor ce se ia în considerație la determinarea faptului dacă a fost atins nivelul de gravitate este vulnerabilitatea victimei. Chiar și în absența unor vătămări corporale sau a unor suferințe fizice sau psihice intense, un tratament care trezește sentimente de teamă, angoasă sau inferioritate, capabile să umilească sau să înjosească o persoană, poate fi caracterizat ca fiind degradant în sensul Articolului 3. Curtea consideră că „orice atingere adusă demnității umane constituie în esență o încălcare a articolului 3 din Convenție” (*Bouyid c. Belgiei*, citat mai sus, § 101).

Statele membre sunt obligate să se asigure că persoanele aflate sub jurisdicția lor sunt protejate împotriva tuturor formelor de rele tratamente, chiar dacă aceste tratamente sunt aplicate de persoane fizice. Obligațiile pozitive în temeiul Articolului 3 includ protecția efectivă, *inter alia*, a unei sau mai multor persoane identificate împotriva actelor criminale ale unei terțe părți, precum și măsuri rezonabile pentru a preveni relele tratamente de care autoritățile aveau cunoștință sau ar fi trebuit să aibă cunoștință. Copiii și persoanele vulnerabile sunt considerate a fi subiecți speciali ai protecției, cu atât mai mult în contextul violenței în familie și al infracțiunilor sexuale. Persoanele cu boli mintale sunt considerate a fi deosebit de vulnerabile. Obligațiile pozitive ale Statului sunt inerente dreptului la respectarea vieții private conform Articolul 8 din Convenție. Potrivit Curții, „o descurajare eficientă împotriva unor acte grave, cum ar fi violul, care afectează valori fundamentale și aspecte esențiale ale vieții private, necesită dispoziții eficiente în materie de drept penal”. Obligația pozitivă prevăzută la Articolul 3 din Convenție include, printre altele, obligația de a efectua o investigație efectivă cu privire la acuzațiile plauzibile privind aplicarea unui astfel de tratament. În conformitate cu principiile generale aplicabile în temeiul Articolelor 3 și 8 din Convenție, Statele au obligația pozitivă de a adopta legi penale care să pedepsească efectiv violul și de a le aplica în practică prin investigații și urmăririi penale eficiente. (*M.C. c.*

Bulgariei, nr. 39272/98, §153 ECHR 2003-XII).

Obligațiile statului, în contextul Articolului 3 din Convenție, în cazurile de violență împotriva persoanelor cu dizabilități trebuie să fie interpretate în lumina jurisprudenței Curții și a altor instrumente internaționale obligatorii pentru Republica Moldova. De exemplu, Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități, în vigoare în Republica Moldova din 2010, prevede că Statele membre „vor lua toate măsurile legislative, administrative, judiciare sau alte măsuri pentru a preveni ca persoanele cu dizabilități să fie supuse torturii, tratamentelor ori pedepselor crude, inumane sau degradante, în condiții de egalitate cu ceilalți”. Este recunoscut faptul că rata abuzurilor și a violenței comise împotriva persoanelor cu dizabilități este considerabil mai mare, decât rata pentru populația generală și este și mai mare în cazul femeilor cu dizabilități.

Investigația privind presupusele rele tratamente trebuie să poată duce la stabilirea faptelor și – dacă este cazul – la pedepsirea celor responsabili (*S.Z. c. Bulgariei*, nr. 29263/12, § 44, 3 martie 2015). Conform principiilor bine-stabilite ale Curții, investigația trebuie să fie minuțioasă, ceea ce înseamnă că autoritățile trebuie să încerce serios să afle ce s-a întâmplat și nu ar trebui să se bazeze pe concluzii pripite sau nefondate pentru a încheia investigația sau să le utilizeze drept bază pentru deciziile lor. Autoritățile trebuie să ia toate măsurile rezonabile pe care le au la dispoziție pentru a obține probe privind incidentul, inclusiv, *inter alia*, mărturiile ale martorilor oculari și probe medico-legale. Erorile din timpul etapelor inițiale ale măsurilor de investigare pot determina în mare parte rezultatul unui caz penal în faza de judecată.

Având în vedere standardele de mai sus, Comisia remarcă faptul că nu au fost efectuate mai multe măsuri procesul-penale care ar fi putut elucida circumstanțele cazului. Nu s-a încercat audierea fraților victimei. Posibilitatea ca frații să fi fost martori ai presupusului viol a fost menționată atât în raportul ofițerilor de urmărire penală din 30 aprilie 2015, cât și în cel din 22 aprilie 2016, ceea ce contrazice afirmația candidatului potrivit căreia această informație a devenit cunoscută abia mai târziu, la examinarea de către judecătorul de instrucție. Candidatul a menționat că procurorul ierarhic superior nu a identificat necesitatea de a-i audia pe frați, altfel ar fi dat indicații ofițerilor de urmărire în acest sens. Comisia remarcă faptul că în conformitate cu art. 51 alin. (3) din Codul de procedură penală, la exercitarea atribuțiilor sale în procesul penal, procurorul este independent și se supune numai legii. Posibilitatea ca un procuror ierarhic superior să se implice în dosar nu absolvă candidatul de propria sa responsabilitate de a lua măsuri în conformitate cu principiile relevante ale Convenției.

În plus, nu s-a întreprins nicio acțiune în vederea audierii rudei apropiate, care ar fi putut furniza dovezi credibile și ar fi putut corobora presupusul viol al victimei. Acest lucru ar fi fost deosebit de important deoarece declarațiile victimei și ale mamei sale au fost contestate. Comisia nu este convinsă că ruda apropiată ar fi putut furniza doar mărturii indirecte, mai ales având în vedere rolul pe care declarația sa l-a avut în procesul pornit în februarie 2018. Comisia notează, de asemenea, că înregistrările privind traversarea frontierei de către tatălui victimei, ar fi putut

furniza dovezi obiective cu privire la locul unde se afla tatăl în momentele relevante și ar fi adus mai multă claritate asupra credibilității declarațiilor victimei și ale mamei sale.

Având în vedere jurisprudența Curții, Comisia a analizat, de asemenea, motivarea din ordonanța candidatului din 4 mai 2016. Cea de-a doua ordonanță prin care se refuză începerea urmăririi penale în acest caz, a fost emisă de candidat la 4 mai 2016, potrivit acestuia, la cel mult patru zile după ce i-a fost desemnat cazul. Rapoartele privind cercetările prealabile efectuate în 2015 și 2016, ambele constatând că nu au fost întrunit elemente ale unei infracțiuni, precum și ordonanțele procurorilor prin care se refuză pornirea urmăririi penale sunt izbitor de asemănătoare. Singura diferență este că raportul din 2016 și ordonanța candidatului au adăugat o trimitere la Raportul din februarie 2016, care a fost realizat ca răspuns la indicația procurorului ierarhic superior din 29 decembrie 2015. Nici raportul din 22 aprilie 2016, nici ordonanța procurorului din 4 mai 2016 privind refuzul de a porni urmărirea penală nu au făcut referire la orice alte indicații ale procurorului ierarhic superior. Candidatul a susținut că a avut loc o examinare minuțioasă în cursul cercetării preliminare suplimentare, care a concluzionat că violul nu a avut loc. Candidatul a recunoscut că era obligatoriu să respecte indicațiile procurorului ierarhic superior. De asemenea, acesta a susținut că aceste indicații au fost executate și că faptul că acestea nu au fost menționate nici în Raportul din 22 aprilie 2016, nici în ordonanța sa din 4 mai 2016 era irelevant, deoarece toate materialele erau incluse în dosar. Candidatul a argumentat că au fost depuse eforturi pentru identificarea medicului [REDACTED] și că această informație era inclusă în materialele dosarului. Această informație nu poate fi verificată. Candidatul însuși a recunoscut că, din punctul de vedere al unui observator obiectiv, ar fi fost mai bine ca această informație să fi fost indicată în ordonanța sa din 4 mai 2016. În plus, candidatul nu a putut confirma dacă medicul legist care a efectuat examinarea și care a făcut obiectul Raportului de expertiză din 22 aprilie 2015, a fost audiat. Acest raport a fost considerat drept probă importantă în ambele ordonanțe privind refuzul de a porni urmărirea penală. Identificarea medicului legist, care a reprezentat instituția publică nu ar fi trebuit să fie o sarcină dificilă pentru organul de urmărire penală. Comisia remarcă faptul că includerea în ordonanță a răspunsurilor la indicațiile procurorului ierarhic superior ar fi ajutat-o pe mama victimei, care nu a beneficiat de asistență juridică în timpul cercetărilor preliminare, să protejeze mai bine drepturile fiicei sale.

De asemenea, Comisia ia în considerare faptul că ordonanța candidatului din 4 mai 2016 a fost contestată în noiembrie 2017. La întrebarea Comisiei cu privire la motivul pentru care a durat mai mult de un an până la depunerea plângerii, candidatul a răspuns că, aparent, a existat o întârziere privind aducerea la cunoștința mamei victimei a ordonanței sale. Comisia remarcă faptul că o astfel de întârziere considerabilă a fost contrară termenului de 15 zile prevăzut expres de legislația națională. În acest sens, Comisia reamintește că autoritățile sunt obligate să acționeze cu promptitudine și cu o rapiditate rezonabilă.

Candidatul a recunoscut că dacă ar fi pornit urmărirea penală, în carul acesteia ar fi făcut posibilă efectuarea mai multor măsuri procesuale suplimentare și colectarea de probe suplimentare. Comisia, ținând cont de jurisprudența bine stabilită a Curții, în cererile împotriva Republicii

Moldova, printre altele, constată că cercetarea preliminară a avut un domeniu de aplicare restrâns și nu a putut duce la judecarea și pedepsirea făptașului, deoarece pornirea unui dosar penal și a urmăririi penale sunt condiții prealabile pentru punere sub acuzare, care poate fi apoi examinată de o instanță. Mai exact, Curtea a notat că „refuzul ofițerului de urmărire penală de a iniția o urmărire penală adecvată cu privire la presupusele re tratamente [...] a limitat oportunitățile de colectare a probelor și a redus eficiența generală a investigației cu privire la susținerile reclamantului ” (*Mătășaru și Savițchi c. Republicii Moldova*, nr. 38281/08, §§ 25 și 90, 2 noiembrie 2010; *Gasarov c. Republicii Moldova*, nr. 39441/09, § 53, 18 decembrie 2012; și *Ciorap c. Republicii Moldova (nr. 5)*, nr. 7232/07, § 62, 15 martie 2016). Astfel, cercetările preliminare în cazul presupusului viol au însemnat, în mod inerent, că acestea nu vor fi suficiente pentru a aborda cazul în toată complexitatea acestuia.

În plus, a fost nevoie de o diligență specială din partea organelor de urmărire penală în tratarea acestui presupus caz de viol. Acest lucru a fost cu atât mai important având în vedere [REDACTED] și care a fost bine documentată pe parcursul cercetărilor preliminare. (*Opuz c. Turciei*, nr. 33401/02, §§ 145-51 și 168§, ECHR 2009; și *T.M. și C.M. c. Republicii Moldova*, citat mai sus, §§ 46-49). Victima din acest caz penal, [REDACTED] ar fi trebuit să beneficieze de protecție efectivă din partea Statului.

Pe scurt, Comisia recunoaște că organele de urmărire penală au avut o sarcină dificilă, deoarece s-au confruntat cu versiuni contradictorii ale evenimentelor și fără probe directe. Această situație a necesitat o evaluare contextuală a credibilității declarațiilor făcute și o verificare a tuturor circumstanțelor înconjurătoare. Comisia a notat că ordonanța candidatului din 4 mai 2016 a fost adoptată fără ca anumite măsuri procesuale cruciale să fi fost întreprinse, cum ar fi audierea fraților și a rudei apropiate. Comisia reiterează că organele de urmărire penală „trebuie să încerce serios să afle ce s-a întâmplat și nu ar trebui să se bazeze pe concluzii pripite sau nefondate pentru a încheia investigația” (*Bouyid c. Belgiei* [GC], citat mai sus, § 123). Comisia a mai remarcat că ordonanța din 4 mai 2016 nu a fost suficient de motivată pentru ca „să asigure publicul interesat că supremația legii a fost respectată” (*Buntov c. Rusiei*, citat mai sus, § 125). Din ordonanța candidatului trebuie să rezulte clar că au fost abordate aspectele esențiale ale cazului. Ordonanța motivată era importantă și pentru mama victimei, ca această să poată exercita efectiv dreptul de contestare (a se vedea și art. 274 alin. (5) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova. Astfel, candidatul, în circumstanțele acestui caz, a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a procurorilor și a admis, în activitatea sa, inacțiuni reprobabile, care sunt inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial.

Comisia constată că candidatul, în calitate de procuror, avea o obligație sporită de a proteja victima, [REDACTED] locuia într-un mediu de [REDACTED] și mai mult decât atât, nu a avut parte de reprezentare legală în timpul celor două cercetări preliminare.

Având în vedere circumstanțele de mai sus, Comisia are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică, conform art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022, cu referire la ordonanța sa din 4 mai 2016, care nu au fost înlăturate de candidat.

2. Sursa mijloacelor bănești pentru donația și împrumutul de la soacra candidatului (2014 și 2020)

a. Donație de 3.000 USD de la soacra candidatului în anul 2014

Fapte

În 2016, candidatul și soția sa au procurat un apartament cu suprafața de 62,6 m.p. în mun. Chișinău, cu 342.431 MDL (est. 15.530 EUR). Candidatul a estimat că lucrările de reparație a apartamentului au costat până la 10.000 EUR (est. 220.500 MDL). În cadrul audierii, candidatul a declarat că a renovat apartamentul pe parcursul anului 2016 și s-a mutat în apartament la sfârșitul anului. Una dintre sursele de mijloace utilizate pentru renovarea apartamentului a fost o donație din partea soacrei candidatului în anul 2014, în sumă de 3.000 USD (est. 60.000 MDL în 2016). Candidatul și soția sa au declarat această sumă în declarațiile lor de venituri și proprietate depuse la Comisia Națională de Integritate (în continuare – „declarație anuală”) pentru anul 2014. La audiere, candidatul a explicat că el și soția sa erau în căutarea unui apartament timp de mai mulți ani și că banii au fost păstrați în numerar până în anul 2016, când au procurat apartamentul. Candidatul a declarat că nu a fost semnat vreun contract de donație între părți.

Ca răspuns la întrebările scrise și la întrebările adresate la audiere, cu privire la sursa mijloacelor soacrei candidatului pentru a oferi donația de 3.000 USD în numerar, candidatul a menționat că soacra sa activa în perioada anilor 2009 – 2018 în străinătate, în calitate de bonă, pe baza unei patente de întreprinzător. Candidatul a oferit copii ale patentelor de întreprinzător emise pe numele soacrei sale pentru anii 2017 și 2018 și copii ale pașaportului ei, care confirmau ieșirea ei din și intrarea în Republica Moldova în perioada anilor 2014 – 2019. În răspunsurile scrise către Comisie și la audiere, candidatul a declarat că venitul soacrei sale era estimativ 1.500 USD lunar și că pentru fiecare trei luni de lucru, ea avea o lună de vacanță. Candidatul a estimat că venitul anual al soacrei sale în perioada anilor 2009 – 2019 era de 13.500 USD pentru nouă luni de lucru. Pe parcursul anilor 2009 – 2021, soacra candidatului a înregistrat în Republica Moldova un venit de 56.003 MDL.

Candidatul a oferit numele și adresa familiei pentru care a lucrat soacra sa. Candidatul a menționat că soacra sa a solicitat documente de confirmare de la această familie. La audierea în ședință publică, candidatul a confirmat că nu a prezentat documente justificative care să confirme sursa mijloacelor soacrei sale în perioada anilor 2009 – 2014. Candidatul a menționat că a prezentat Comisiei toate documentele pe care le-a avut la dispoziție. El a mai menționat că datele privind

traversarea frontierei de stat, la care el nu are acces, ar confirma exactitatea informațiilor prezentate.

b. Împrumutul în sumă de 7.000 EUR de la soacra candidatului în anul 2020

Fapte

În anul 2020, soția candidatului ar fi primit un împrumut în sumă de 7.000 EUR de la mama sa. Împrumutul nu a fost indicat în declarația anuală a candidatului pentru 2020, dar a fost indicat în declarația sa anuală pentru 2021. Termenul de rambursare a împrumutului este anul 2030. În răspunsurile sale scrise și cele de la audiere, candidatul a recunoscut că nu a declarat datoria de 7.000 EUR în declarația sa anuală pentru 2020 (În declarația anuală a soției candidatului pentru 2020, aceasta a indicat un împrumut de 7.000 EUR primit în anul 2020, dar că acel împrumut era de la candidat și termenul de rambursare era anul 2022. În declarația ei anuală pentru anul 2021, soția candidatului a indicat un împrumut de 7.000 EUR primit de la mama sa în anul 2020, cu termenul de rambursare în anul 2030.).

În răspunsurile sale scrise și cele de la audiere, candidatul a declarat că împrumutul de 7.000 EUR a fost oferit în decembrie 2020, cu scopul de a procura un automobil de model Ford C-Max. Candidatul a menționat că nu a fost întocmit un contract scris aferent acestui împrumut. De asemenea, candidatul a menționat că nu au fost stabilite condițiile de rambursare a împrumutului și că acesta încă nu a fost rambursat. La audiere, candidatul a explicat că a procurat automobilul la o licitație publică și a efectuat plata pentru acesta în martie 2021.

Ca răspuns la întrebările scrise despre sursa mijloacelor bănești ale soacrei candidatului, pentru a oferi împrumutul de 7.000 EUR, candidatul a oferit o copie a permisului de ședere emis pe numele soacrei sale de către unul din statele europene (valabil până în septembrie 2024), documente financiare ce confirmă venitul ei pentru perioada anilor 2021 – 2022, precum și contractul ei de angajare în câmpul muncii începând cu ianuarie 2021. La audiere, candidatul a confirmat că nu a prezentat documente care să confirme venitul obținut de soacra sa în perioada anilor 2019 – 2020. În răspunsurile scrise către Comisie și la audiere, candidatul a declarat că în anii 2019 și 2020 soacra sa a activat fără a avea un contract de angajare în câmpul muncii și că venitul ei lunar era de 1.000 EUR, lucrând câte trei luni și apoi avea o lună de concediu. El a mai declarat că pe parcursul acelei perioade ea primea salariul în numerar. Pe parcursul anilor 2019 – 2022, ea a locuit și lucrat în aceeași țară din cauza pandemiei COVID-19, deoarece nu se putea întoarce în Republica Moldova. Candidatul a mai declarat că începând cu 21 ianuarie 2021, venitul lunar al soacrei sale era de aproximativ 1.150 EUR. Candidatul a estimat că soacra lui a câștigat 13.800 EUR în perioada decembrie 2019 – decembrie 2020. La audiere, candidatul a declarat că familia pentru care lucra soacra sa îi asigura cazarea și alte cheltuieli de trai. Candidatul a mai declarat că toate informațiile pe care le-a prezentat sunt exacte și că există răspundere penală pentru fals în declarații.

b. Cadrul normativ

Pentru a stabili dacă un candidat corespunde criteriului de integritate financiară, Comisia trebuie să verifice respectarea, de către candidat, a regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale, conform prevederilor art. 8 alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) și f) din Legea nr. 26/2022 și că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate, conform art. 8 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 26/2022.

Conform art. 8 alin. (5) lit. c) și d) din Legea nr. 26/2022, pentru a evalua integritatea financiară a candidatului, Comisia verifică modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a persoanelor specificate la art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, precum și sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin. (2).

Conform art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) și f) din Legea nr. 26/2022, nedeclararea de către candidat a averii și intereselor personale în modul stabilit de legislație reprezintă o necorespondere atât cu criteriul de integritate financiară, cât și cu criteriul de integritate etică în conformitate cu art. 8 alin. (2) lit. c). Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 prevede că evaluarea candidaților include o verificare a averii persoanelor apropiate ale candidaților, astfel cum sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor prevăzute la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

„Persoane apropiate”, conform definiției din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, sunt: soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră).

În conformitate cu art. 4 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 1264/2002 privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere, candidatul avea obligația să declare toate datoriile sub formă de debit, gaj, ipotecă, garanții, emise în beneficiul unor terți, împrumuturi și credite.

Conform art. 4 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale (în vigoare din 2016) candidatul avea obligația să declare toate datoriile personale ale sale și ale membrilor familiei sau ale concubinului/concubinei sub formă de debit, gaj, ipotecă, garanție, emise în beneficiul unor terți, împrumut și/sau credit dacă valoarea lor depășește valoarea a 10 salarii medii pe economie.

Conform Hotărârii Guvernului nr. 923/2020 privind aprobarea cuantumului salariului mediu lunar pe economie, cuantumul salariului mediu lunar pe economie pentru anul 2021 a fost de 8.716 MDL.

c. Motivarea

Comisia trebuie să verifice sursele de venit și metodele de dobândire a activelor de către candidat și, dacă este cazul, de către membrii familiei și persoanele apropiate candidatului. De asemenea, Comisia trebuie să stabilească dacă averea dobândită de candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Candidatul și soția sa au primit 3.000 USD drept donație în anul 2014 și 7.000 EUR drept împrumut în anul 2020 de la soacra candidatului. Drept răspuns la întrebările Comisiei despre sursa mijloacelor bănești utilizate de soacra sa pentru a face donația în sumă de 3.000 USD, candidatul a afirmat că soacra lui a locuit și lucrat peste hotare în perioada anilor 2009 – 2019. El a oferit dovezi ale traversărilor de frontieră de către soacră, pentru perioada 2014 – 2019 și o copie a patentelor de întreprinzător pentru anii 2017 și 2018. Candidatul a menționat că acestea au fost unicele documente pe care le-a avut la dispoziție. Documentele atestă faptul că soacra candidatului a locuit peste hotare în perioadele menționate. Cu toate acestea, ele nu atestă faptul că soacra candidatului a lucrat în anii 2009 – 2014, care au precedat momentul în care a fost oferită pretinsa donație în sumă de 3.000 USD, și nici nu atestă suma venitului dobândit de ea. În comunicarea scrisă și la audiere, candidatul a afirmat că venitul soacrei sale, pe perioada întreagă a șederii ei în acea țară, a fost estimativ 13.500 USD anual. La audiere, candidatul a confirmat că nu a prezentat Comisiei nicio dovadă privind venitul obținut de soacra sa în perioada anilor 2009 – 2014. Cu referire la donația în sumă de 3.000 USD, candidatul a informat Comisia, în cadrul comunicării scrise, că soacra lui s-a adresat la familia la care a lucrat, solicitând ca ei să-i ofere o dovadă a angajării ei în câmpul muncii. Comisia nu a mai primit actualizări la acest subiect, nici prin comunicare scrisă, nici la audiere și nici după audiere.

În anul 2020, candidatul și soția sa ar fi primit un împrumut în sumă de 7.000 EUR (138.180 MDL). Candidatul nu a declarat acest împrumut în declarația sa anuală pentru 2020, încălcând astfel legislația cu privire la declararea averii și a intereselor personale. La prezentarea declarației sale anuale pentru 2020, candidatul trebuia să declare orice împrumut ce depășea valoarea a 10 salarii lunare medii pe economie, care, la data depunerii declarației anuale pentru anul 2020, în anul 2021 constituiau suma de 87.160 MDL. Candidatul a recunoscut că împrumutul a fost omis. În ceea ce privește sursa împrumutului, candidatul a afirmat că soacra lui a activat în unul dintre statele europene începând cu anul 2019, inițial fără un contract de muncă și că salariul ei lunar era de aproximativ 1.150 EUR, bani pe care îi primea în numerar. În anul 2021, soacra candidatului și-a legalizat șederea și a obținut un permis de muncă. Candidatul a prezentat dovezi ce coroborează această afirmație. Totuși, această documentație nu este relevantă pentru împrumutul pe care ea l-ar fi oferit în anul 2020. În ceea ce privește venitul soacrei, premergător anului 2020, candidatul s-a bazat doar pe propriile calcule, nu a menționat niciun efort făcut întru a obține dovezi care să susțină declarația lui.

Comisia nu are dubii privind reședința peste hotare a soacrei candidatului în perioada relevantă. Dubiul Comisiei se referă la sursa mijloacelor bănești utilizate pentru a efectua două contribuții bănești către candidat și soția acestuia, precum și fiabilitatea confirmării acelor contribuții. În acest sens, Comisia reiterează că este împuternicită să verifice sursele de venit ale candidatului,

ale membrilor familiei și ale persoanelor apropiate candidatului. Așteptarea față de candidați este ca aceștia să înlăture dubiile Comisiei. Astfel, în legătură cu ambele contribuții bănești candidatul a prezentat propriile sale estimări ale venitului soacrei sale, solicitând Comisiei să le accepte drept dovadă. Spre deosebire de alți candidați, care au depus efort, inclusiv au prezentat declarații de la angajatori, documente oficiale de la autoritățile publice respective, date bancare etc., candidatul nu a prezentat astfel de probe. Comisia constată că acest candidat nu a înlăturat dubiile Comisiei în ceea ce privește sursa mijloacelor bănești în sumă de până la 10.000 EUR oferite de soacra candidatului în anii 2014 și 2020.

Având în vedere circumstanțele de mai sus, Comisia are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate financiară, conform art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. b) și alin. (5) lit. c), d) și e) din Legea nr. 26/2022, cu referire la donația în sumă de 3.000 USD din anul 2014 și împrumutul în sumă de 7.000 EUR din anul 2020, ambele oferite de soacra candidatului, care nu au fost atenuate de candidat.

IV. Decizia

Pe baza art. 8 alin. (2), alin. (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a) și b) și alin. (5) lit. b), c), d) și e) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, Comisia a decis că candidatul nu corespunde criteriilor de integritate întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, nu promovează evaluarea.

V. Calea de atac și publicarea deciziei

Conform art. 14 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, decizia poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării deciziei motivate.

Conform art. 13 alin. (7) din Legea nr. 26/2022, decizia este transmisă prin email candidatului și instituției responsabile de organizarea alegerilor sau, după caz, a concursului, care este, în acest caz, Consiliul Superior al Procurorilor. În cazul în care candidatul, în termen de 48 de ore de la momentul expedierii deciziei, nu notifică Comisia despre refuzul său privind publicarea, decizia se publică pe pagina web a Consiliului Superior al Procurorilor, în formă depersonalizată, cu excepția numelui și prenumelui candidatului, care rămân publice. Comisia va publica, de asemenea, decizia pe pagina sa web, în cazul în care candidatul nu se opune publicării.

Această decizie a fost adoptată în unanimitate de către toți membrii participanți ai Comisiei.

Decizia a fost întocmită în limba engleză și tradusă în limba română.

Semnătura:

Herman von HEBEL
Președintele Comisiei